

I ET NØTTESKALL

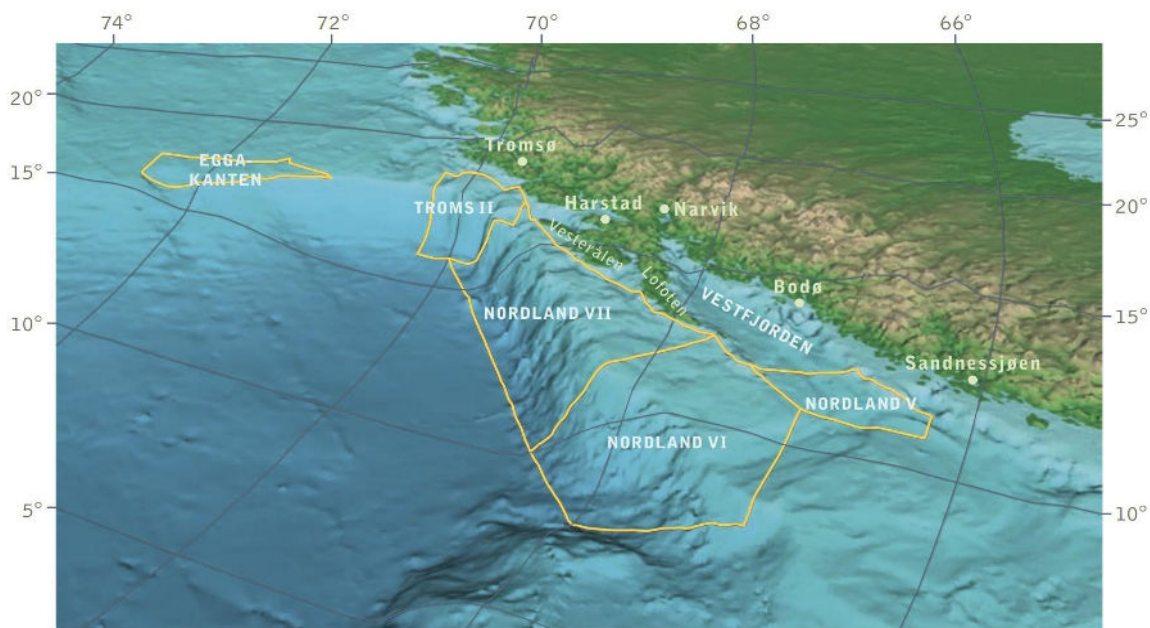
Havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (LoVeSe) er helt unike, og blant verdens mest produktive havområder. 70 prosent av all fisk som fanges i Norskehavet og i Barentshavet passerer disse havområdene i sine egg-, larve- og yngelfaser.

Utenfor Røst ligger verdens største kaldvannkorallrev. Korallrevene er blant Norges mest artsrike naturtyper, og et viktig leveområde for mange fiskeslag. Korallene vokser sakte, kun 1-2 mm i året, og er svært sårbare for påvirkning. LoVeSe har også Fastland-Europas største sjøfuglkoloni, der nesten 20 prosent av norskekystens hekkende sjøfugler hekker.

Kontinentalsokkelen er adskillig smalere i LoVeSe enn resterende deler av norskekysten. Det innebærer en betydelig risiko for arealkonflikter og negative konsekvenser for både fiskenæringen og sårbart dyre- og planteliv. Skyting av seismikk skremmer bort fisk og fortrenger fiskenæringen. Videre ligger de foreslåtte områdene nære land. I kombinasjon med blant annet sterke strømmer og en utfordrende geologi gjør det oljeberedskapen spesielt utfordrende i LoVeSe.

Det viktigste argumentet for petroleumsaktivitet i LoVeSe er at mer norsk gass er nødvendig for energisikkerheten i Europa. Siden 2022 har etterspørselen etter gass blitt redusert med 20%, og sterk fortsatt nedgang er sannsynlig med tanke på EUs ambisjoner om 90% utslippskutt til 2040. Videre er det estimert at bare 32% av ressursene i LoVeSe er gass.

Havforskningsinstituttet, Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet, Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag sier alle tydelig nei til petroleumsaktivitet i LoVeSe. De er samstemte i at petroleumsaktivitet i disse havområdene ikke er forenelig med å ta godt nok vare på de unike naturverdiene.

Kontinentalsokkelen er som smalest ved LoVeSe. Kilde: Sokkeldirektoratet.

Torskens fødestue

Havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (LoVeSe) er helt unike, og blant verdens mest produktive havområder. Det er gyteområdet for verdens siste, robuste torskestamme, i tillegg til en rekke andre fiskearter som sei, hyse og sild. Disse gir oss tusenvis av fiskemåltider og milliarder av inntekter hvert eneste år.

Hele 70 prosent av all fisk som fiskes langs norskekysten og i Barentshavet antas å ha vært innom LoVeSe i løpet av livet – gjerne i egg – og larvefasen, den perioden de er mest sårbare for påvirkning fra petroleumsaktivitet.

Havets regnskog

I havområdet utenfor LoVeSe finner vi også verdens største kaldtvannskorallrev – Røstrevet. Korallrevene er havets regnskog. De er blant Norges aller mest artsrike naturtyper, og et viktig leveområde for mange fiskeslag. Korallene vokser sakte, kun 1-2 mm i året, og er svært sårbare for påvirkning.

Europas største sjøfuglkoloni

Lofoten, Vesterålen og Senja er også utrolig viktige områder for sjøfuglene våre. På Røst og Værøy holder fastlands-Europas største sjøfuglkoloni til. Her hekker nesten 20 prosent av norskekystens hekkende sjøfugler. For eksempel er Røst den største hekkeplassen i Norge for den sterkt truede lundefuglen. I tillegg har Lofoten og Vesterålen en betydelig bestand av storskarv og teist, det er en del av kjerneområdet for verdens tetteste bestand av havørn, og flere av få havsulekolonier i Norge finnes her.

Seismikkskyting

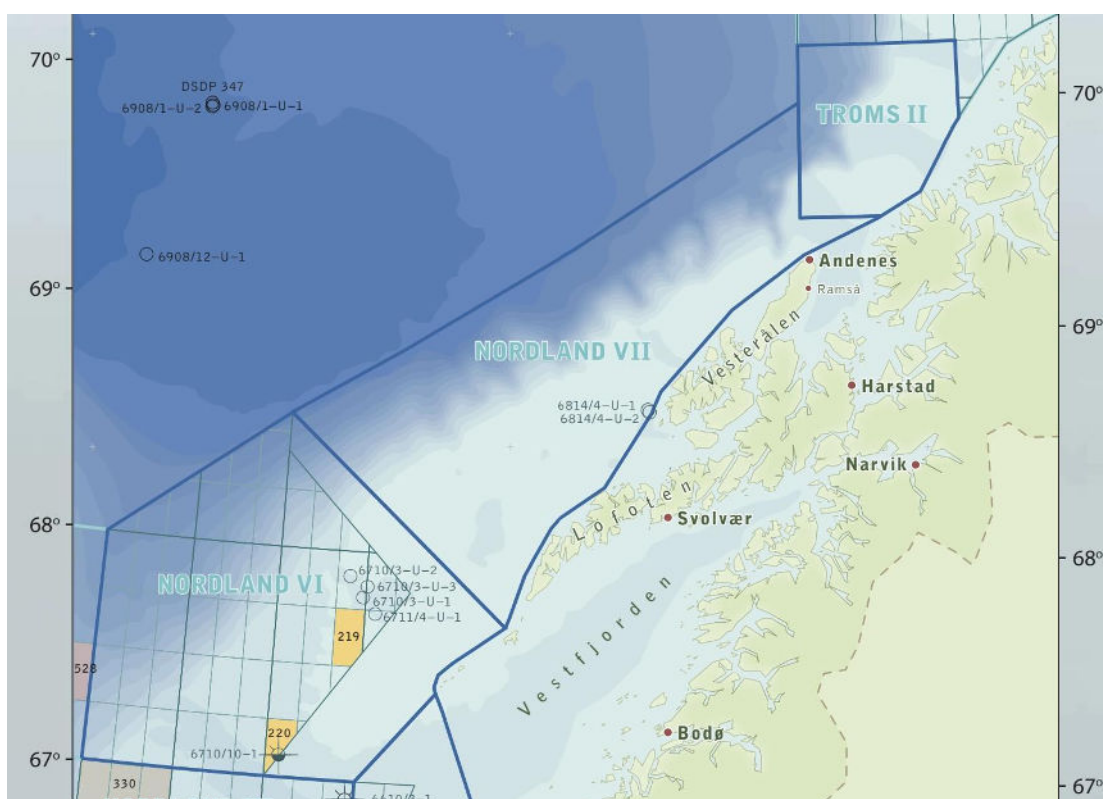
Seismikk er oljeindustriens fremste redskap for leting etter olje og gass. Ved hjelp av kraftige lydbølger som sendes mot havbunnen innhenter man kunnskap om bunnforhold, og dermed om mulige oljeforekomster. Forskning viser at fangst av fisk i områder hvor det har vært skutt seismikk, kan bli redusert med opp mot 80 prosent. Det er mange kunnskapshull forbundet med seismikkskytingens effekt på livet i havet. Eventuell petroleumsvirksomhet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja vil innebære omfattende seismikkskyting. På denne smale sokkelen er det svært vanskelig for oljeindustrien å sameksistere med fiskerinæringen.

Risiko og oljeberedskap

All oljevirkosomhet medfører en risiko. Selv med best tilgjengelig teknologi og oljevernberedskap finnes det ingen garanti mot ulykker. Lekkasjer og mindre oljeutslipp skjer regelmessig i forbindelse med olje- og gassutvinning i Norge. Dette vil kunne være svært skadelig for fiskeegg og larver i området. I tillegg ligger oljefeltene bare noen få kilometer fra land. Ved et oljeutslipp vil oljen derfor med stor sannsynlighet kunne nå land, hvor den vil søle til strandsonen og utgjøre langvarig fare for de verdifulle kystressursene.

Sjøfugl er svært sårbare mot oljesøl. I perioder hvor de legger egg eller skifter fjær er mange sjøfugl konsentrert på ett sted. Forskning har dokumentert at én oljedråpe er nok til å

ødelegge isolasjonen i fjærdrakten til sjøfuglene slik at de fryser i hjel. Dessverre er lundefuglen og flere andre sjøfugl allerede i drastisk nedgang. Siden overvåkingen startet opp på slutten av 70-tallet, har bestanden av sjøfugl på Røst blitt redusert fra 1,5 millioner par til under 200 000 par i 2024. Et oljeutslipp vil kunne bety kroken på døra for den hardt svekkede lundefuglbestanden og andre truede sjøfugler. Statens egne miljøfaglige etater har kommet med tydelige advarsler mot oljevirkosomhet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

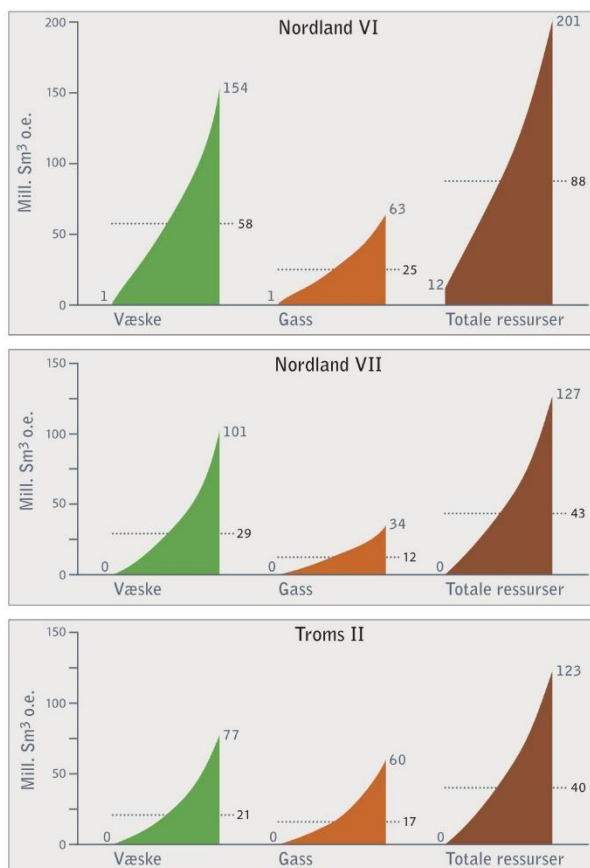
Områdene ligger svært nære land med sårbar natur og sensitive økosystemer. Kilde: Sokkeldirektoratet.

Oljeboring i LoVeSe vil ikke hjelpe Europa

Noen partier hevder at det nå er nødvendig å åpne Lofoten, Vesterålen og Senja for petroleumsvirksomhet av hensyn til energisikkerhet i Europa. Men det tryggeste og sikreste alternativet for EU er å bli mindre avhengig av import gjennom sårbare rørledninger. EU satser nå stort på lokale og fornybare løsninger og beveger seg i rekordfart vekk fra fossilt. Siden 2022 har etterspørselen etter gass blitt redusert med 20%, og sterk fortsatt nedgang er sannsynlig med tanke på EUs ambisjoner om 90% utslippskutt til 2040.

Den gjennomsnittlige tiden det tar fra lete- og utvinningstillatelse gis til produksjonen starter er 19,7 år for norsk sokkel. Dessuten estimerer Sokkeldirektoratet at det bare er 32% gass

blant ressursene i områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Med andre ord vil ikke en åpning av våre aller mest sårbare fiskeriområder bidra til en betydelig økt gass eksport til EU.

Estimerte ressurser i de tre områdene. Kilde: Sjøkeldirektoratet.

Konklusjon

Det er få steder hvor vi har samlet et like stort kunnskapsgrunnlag om som havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. De negative konsekvensene av oljevirkksomhet i kombinasjon med sårbare og unike naturverdier gjør at konklusjonen er soleklar. Havforskningsinstituttet, Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet, Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag advarer alle mot oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. De er samstemte i at petroleumsaktivitet i disse havområdene ikke er forenelig med å ta godt nok vare på de unike naturverdiene.

Kilder

Havpodden. Havforskningsinstituttet, 2019.

Seks grunner til at vi ikke anbefaller oljeutvinning i Lofoten Vesterålen Senja. Havforskningsinstituttet, 2017.

Petroleumsressurser i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Oljedirektoratet, 2010.

Utvikling i tidsbruk fra lete- og produksjonslisens gis til produksjon starter på norsk sokkel. Menon Economics, 2023.

European natural gas demand tracker. Bruegel, 2024.

Felles LoVeSe-bekymring. Norges Fiskarlag, 2017.

Effekter av seismiske undersøkelser på fisk, fiskefangster og sjøpattedyr. DNV Energy, 2007.